

MESLEK ETİĞİ

Öğr.Gör.Dr. Canan YILMAZ

"Felsefe
düşüncenin
mikroskobudur."

Victor Hugo

FİLOZOFCA

Felsefe doğruyu
bulma yolunda
düşünce etkinliğidir.

Platon

TEMEL KAVRAMLAR

- **Felsefe (Philosophy)**
 - Philo: Sevmek
 - Sophia: Bilgelik
 - Olaylara beklenenden daha derin bir şekilde bakmak
 - Sorgulamak

TEMEL KAVRAMLAR

- **AHLAK**

- İnsanın özniteliği olarak belirtilen temel niteliklerin en önemlilerinden biri, onun akıl sahibi olmasıdır.
- Sahip olduğu akıl ile plan yapan, seçim ve tercihlerde bulunan ve bu plan, seçim ve tercihlere bağlı olarak davranışlar sergileyen insan; aynı zamanda davranışlarını “iyi, kötü, doğru, yanlış” gibi sözcüklerle değerlendirir.
- Tek kişinin ya da bir insan topluluğunun, belli bir tarihsel dönemde eğilim, düşünce, inanç, töre, alışkanlık, görenek ve bunların içerdiği değer, buyruk, norm ve yasaklara göre düzenlenmiş ve bu haliyle gelenekleşmiş, yerleşmiş yaşama biçimine ahlak denir (Özlem, 2013).

TEMEL KAVRAMLAR

- **AHLAK**

- İnsan, sevgi, nefret, seçme gibi fiillerle başka hiçbir canlıda bulunmayan bir değer duygusuna sahip olur. Değerlere özelliklere de ahlaki değerlere yönelik bu duygusal fiillerle insan kendine ait bir manevi hayat kurar.
- Duygusal boyut ile insan, değerlere uygun yaşama, değerlerin taşıyıcısı olma ve böylelikle hayata anlam katma, belirli ahlaki değerler üzerinde kendisine ahlaki hayat kurma imkânı bulmaktadır.
- Ahlak, bir kültür çevresi içinde kabul görmüş, belirlenmiş ve tanımlanmış değerler manzumesi ve amaçlarla; bu değerlerin nasıl yaşatılacaklarını, söz konusu amaçlara nasıl ulaşılacağını ortaya koyan kurallar öbeğidir

TEMEL KAVRAMLAR

- Ahlak kelimesi “**huy, mizaç, karakter**” anlamlarına gelen Arapça “**hulk**” kelimesinin çoğuludur.
- İnsandaki iyi ya da kötü huylar, bir toplumda kişilerin davranışlarını düzenleyen ve herkesin uyması gereken kurallardır (Ayverdi, 2006).

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak**
- Yanlış ve doğru, iyi ve kötü, erdem ve kusur ile davranışları ve davranışların sonuçlarını değerlendirme ile ilgilidir (Nutall, 2011).
- Doğal olarak oluşabilen, uzlaşım yoluyla belirlenen ya da geleneklerle aktarılan, karşılıklı kabullenme süreçlerinin sonunda ortaya çıkan ve toplumun ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağını dile getiren kural düzeneklerinden oluşmakta ve böylelikle toplumda düzeni tesis etmektedir(Pieper, 2012).

TEMEL KAVRAMLAR

- Toplumun oluştuğu her yerde, bu toplumdaki insanların davranışlarını ve birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen kurallar olmuştur.
- Dolayısıyla ne kadar ilkel olursa olsun, en eski toplumların bile kendine özgü ahlakı olduğu söylenebilmektedir

"Ahlak esasen toplumu çöküntüden kurtaracak ve toplumun muhafazasını sağlayacak bir araçtır."

Friedrich Nietzsche

TEMEL KAVRAMLAR

- **AHLAKİ GELİŞİM EVRELERİ**
- Piaget ve Kohlberg gibi düşünörlere göre bireyin ahlaki gelişimi; ***gelenek öncesi, gelenek ve gelenek ötesi*** olmak üzere üç dönemden geçerek oluşmaktadır.
- **Gelenek öncesi** dönemde, küçük bir çocuğun ahlakından söz etmek mümkün değildir. Ahlaki nedenlerin bilgisinden yoksun olan çocuğa, örnek olarak ya da ödöl/ceza vererek ahlaki terbiye kazandırılabilir.

TEMEL KAVRAMLAR

- **AHLAKİ GELİŞİM EVRELERİ**
- **Gelenek dönemi**, çocuğun okula gitmeye başlamasıyla sosyalleştiği ve toplumun bir üyesi ve geleneğin bir parçası haline geldiği dönemdir. Bu dönemde çocuğa toplumun değerleri ve ahlak kuralları aşılanır.
- **Gelenek ötesi** dönemde çocukluk ve gençlik dönemi geride kaldığında, toplumun değerlerini tartışıp içselleştirirken asıl ve belirleyici olanın milletin ya da etnik kimliğin bir üyesi olmaktan ziyade, insan olmak olduğu düşünülür. Bu dönem artık **gelenek ötesi** etik dönemidir

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak sorunlarının özellikleri**
- Bilinçli ya da bilinçsiz herkes ahlaki kararlar alır
- Bu kararlar başka insanları ilgilendirir
- Ahlaki kararlar önemlidir: *Yaptığımız herşey başka insanların hayatlarını etkileyebileceği için, yaptığımız herşey önemlidir*

TEMEL KAVRAMLAR

- Seçimin olmadığı yerde ahlaki yargı yapılamaz ve seçim varsa bundan kaçınılamaz:
- *Nasıl davranacağına ilişkin hiçbir tercih hakkı tanınmamış kişi ahlaki temelde eleştirilemez*
- *Yaşıyor olmak, ahlaki bir tutum takınmaktır*
- *Bu alanda nihai çözüm yoktur*

TEMEL KAVRAMLAR

- **Anomi:** Kuralsızlık ya da toplumun temel değerlerinde belirsizlik anlamına gelen bir olgudur.
- Sosyolog **Durkheim** tarafından ortaya atılan bir kavramdır.
- Toplumsal hayatı mümkün kılan ve bireylere rehberlik eden kolektif nitelikteki merkezi değerler sisteminde özellikle ani toplumsal değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan kuralsızlık ya da belirsizlik durumunu ifade etmektedir

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik** sözcüğü, Yunanca “karakter” anlamına gelen “ethos” sözcüğünden türetilmiştir
- **Etik**; genellikle bir kişinin esas yurdu, kaldığı yer, ikamet ettiği ev-bark, memleket anlamlarına gelmektedir.
- Karşılaşılan diğer anlamları; alışkanlıkları, geçmişten uzanan birikimleri, insan davranışının alışıldık, bildik tarzlarını, hayatın belli alışkanlıkları, töreleri, adetleri vb. kapsamaktadır.
- Sözcüğün üçüncü bir öbekte karşılaşılan anlamları ise; töresel-ahlaksal bilinç, töresel ahlaksal inanç ve davranışlar, tutumlar; töresel ahlaksal karakter, töresel-ahlaksal olanın kendisidir

TEMEL KAVRAMLAR

- **ETİK (AHLAK FELSEFESİ)**
- Ahlak, bireysel veya toplumsal planda fiilen yaşanan bir olgu iken; etik, bu olgu üzerine felsefi düşünmenin gerçekleştirildiği alan olmaktadır.
- Bu yönüyle etik, ahlak felsefesi olarak ifade edilebilir.

ETİK İLKE VE ETİK KURAL

- **Etik ilke**, eylemleri yönlendiren temel düşünceler olarak tanımlanabilir.
- **İlkeler**, değerlerin eyleme geçmesini sağlayan ve yönlendiren anlamlardır.
- Adalet bir ilkedir, soyut ve belirsizdir. Fakat üzerinde tartışma kabul etmez derecede hemen herkesin kabul ettiği bir gerekliliktir.
- Ancak ilkelerin davranışlara yansiyabilmesi için daha somut hedeflere, diğer bir ifadeyle, kurallara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Bu noktada **kural**, ilkelere uygun eylem yolları; bir davranış ya da eyleme rehberlik yapan, özel bir amaca yönelik, yetkililerce konmuş bir düzenleme, tanımlama ve tercihlerden oluşmaktadır

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik: Ahlak felsefesi**
- Ahlak anlayışının temel unsurlarını, bunların toplum hayatındaki izdüşümlerini ilmi, felsefi ve fikri açıdan ele alan ve insana ilişkin ahlaki sorunlarla ilgili doğrulanabilir ve yanlışlanabilir bilgiler ortaya koymaya çalışan bir felsefe disiplini.

TEMEL KAVRAMLAR

- Etik, doğru ve yanlış davranış nazariyesidir.
- Ahlak ise, etiğin uygulamasıdır.
- Bu nedenle ahlaki ilkelere ziyade etik ilkelere söz etmek, etik davranış değil de ahlaki davranışlardan söz etmenin daha doğru olacaktır (Billington, 2011)

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik**, bir eylemi ahlaki açıdan iyi bir eylem yapan niteliksel durumu sorgular
- **Etik**; bir eylemin ahlaki olarak nitelendirilebilmesi için yerine getirilmesi gereken şartları genel, ilkesel dolayısıyla da soyut düzlemde tartışır.
- İyi bir şeyin iyi olduğu hükmüne nasıl varıldığını söyleyen **etik**; ahlak üretmemekte ancak ahlak üzerine konuşmaktadır (Pieper, 2012).

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik**, kullanılan ahlak terimlerin ve ahlaki yargıların statüsünü çözümlemekte ve takınılan ahlaki tutumların ardında yatan yargıları ele almaktadır (Nuttall, 2011).
- Etik tartışmaların temel konusu, insan eylemlerini ahlaki bakımdan değerli ya da değersiz kılanın ne olduğudur.

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ahlak ve etik** kavramları arasındaki yakınlık, somut bir biçimde futbolcu ile futbol eleştirmeni arasındaki yakınlığa benzetilebilir.
- **Ahlak** bir davranışı ifade ederken; **etik** davranışla ilgili bir düşünciyi ortaya koymaktadır.

TEMEL KAVRAMLAR

- **Etik;** ahlakı konu edinen felsefe dalıdır
- **Etik:** Ahlak üzerine düşünme, söz söyleme, ahlakın felsefesini yapma
- Ahlaklar ve ahlak anlayışları hakkında tarafsız bir düşünme şekli geliştirmek ve ahlakları özellikleriyle tasvir etmek, etiğin başlıca görevlerindendir.
- Etik, insan davranışının bugününe ait doğru ya da iyi olarak değerlemesinden ziyade, ahlaki açıdan kabul edilebilir doğru ve iyi davranışların ölçülerini irdelemeyele ilgilenir

ETİK ile AHLAKIN FARKLILIKLARI

- Etik, ahlakı kapsayan bir kavramdır. Ahlak iyi ve kötü davranışları birbirinden ayırt edip bunların konularını araştırırken; etik, ahlakla ilgili terimleri analiz edip yargılar, bu terimlerin temelinde yatan esas konuları ele alır.
- Ahlak kuralları, farklı kaynaklardan beslendiği, çeşitli dönemlerde ve toplumlarda farklılık gösterdiğinden dolayı; her zaman geçerli kabul görebilecek, ortak ahlak kuralları bütünü yoktur. Ahlak felsefesi olarak adlandırılan etik ise, ahlak teorisi ile ilgili çeşitli fikirlerin tartışılmasıyla ilgilenmektedir. Sonuç olarak; aynı toplum içerisinde bile farklı olabilen ahlak kavramının aksine etik, zamanla değişmeyen, evrensel kabul gören ve ilgili ilkelerin yayılması için çaba sarf eden bir kavramdır.

ETİK ile AHLAKIN FARKLILIKLARI

- Ahlakın öğrenilmesi için herhangi bir çabaya ihtiyaç yoktur. Kişiler toplum içerisinde yaşayarak ahlakı öğrenebilir. Diğer yandan bilimsel ya da felsefi çabalarla üretilen etik değerlerin kendiliğinden öğrenilmesi mümkün değildir.
- Ahlaki değerlere karşı gelmenin sonucu, ayıplama ve kınama şeklinde ortaya çıkarken; etik değerlere karşı gelmek, meslekten ve öbekten dışlanmakla cezalandırılabilmektedir.
- Ahlak ilkeleri genellikle yazılı kurallardan oluşmazken; etik çalışmaları çoğunlukla yazılı ilke ve kurallardan oluşmaktadır.

ETİĞİ TEMELLENDİRME

- Evren (Kozmoz), Yaratıcı, İnsan, Toplum
- Kozmolojik Temellendirme
- Evrendeki düzen ile insan yaşamındaki düzen arasında farklılık yoktur
- İnsan yaşamındaki düzen, evrendeki düzenin bir parçasıdır

ETİK TEMELLENDİRME

- Logos: akıl
- Akıl düzenine sahip evren: **Kozmos**
- Kozmos, her şeyin yerli yerinde ve kendi fiziksel kanunları istikametinde ve evrendeki bütün her şeyin birbiriyle uyum içinde var oluşunu ifade etmektedir
- Evren, insana göre makrokozmoz, insan evrene göre mikrokozmozdur
- Ahlaksal yaşam bir çeşit doğal yaşamdır ve doğal yaşamın uzantısı olarak görülür
- Stoacılara göre ahlaklı hayat, **doğayla uyum içinde yaşamak**

ETİK TEMELLENDİRME

- **Dinsel Temellendirme**

- Evrenin bir Yaratıcısı vardır
- İyi, kozmik düzenle uyumlu olmakla sınırlı değildir
- Kozmik düzen de Yaratıcının kendi irade ve buyruklarına göre şekillendirdiği şeydir
- Doğru, bu iradeye, bu buyruklarına uymak, itaat etmektir
- Ahlakı, belli bir dinin kurallarına göre temellendirmektir

ETİK TEMELLENDİRME

- **Antropolojik Temellendirme**
- İnsandan yola çıkılır ve ahlaki hayat, insanın özüne uygun yaşaması olarak tanımlanır
- Antropolojik temellendirmeyi iki farklı şekilde değerlendirmek mümkündür
- Bunlardan birincisi, insanı bütünlüklü bir varlık şeklinde görerek; ahlakta en yüksek iyiyi yani insan varlığının gerçekte olması gereken hali olarak **ruh ve beden düzenli ve uyumlu birliği** şeklinde tanımlamaktadır.
- Bu temellendirme şeklinde insanın ruhsal ve doğal boyutları, biyolojik ve psikolojik yapısı ile birlikte ele alınır.

- Antropolojik temellendirmenin diğer şeklinde insan bir bütün olarak değil de ya **akıl varlığı** ya da **doğal bir varlık** olarak ele alınır
- **Doğalcı Antropolojik Temellendirme**
- İnsanın ahlaki hayatı da ancak insanın doğal yapısı ve doğal belirlenimi göz önünde tutularak temellendirilebilir
- İnsanın biyolojik ve psikolojik yanından hareket eder.
- İyi, insanın doğal ve toplumsal ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılamasında ölçüt olan şeydir

ETİK TEMELLENDİRME

- Akılcı Antropolojik Temellendirme
- İnsanın doğal yanını kabul etmez ve insanın ahlaki hayatını, akıl varlığı olarak insanın doğal eğilimlerini ve isteklerini aşmak suretiyle özgürce koyduğu ahlak yasasına dayandırılmaktadır
- İnsanın akıl varlığı olduğundan dolayı ahlak ilkelerini de insanın akıl yönüyle temellendiren ahlak görüşüdür
- İnsanın ahlaksal yaşamını temellendirmede, insanın doğal yanının değil, akıl yanından yola çıkar

ETİK TEMELLENDİRME

- **Sosyolojik Temellendirme**
- Ahlakın temelinde toplum sözleşmesi bulunur
- Ahlaklılık, sosyal uzlaşılara ve insanın sosyalleşebilmesine dayandırılır
- İnsanlar toplum içerisinde barışı özler ve güvenlik isterler
- Ahlak olgusunun çıktığı yer bu noktadır
- Ahlaki hayat, toplumsal düzen içerisinde barış, güvenlik ve karşılıklı yarar ilkelerine dayanıp akıl yoluyla oluşturulmuş insana özgü bir yaşam tarzını ifade eder

AHLAK, HUKUK ve YASALAR

- Hukuk, devlet tarafından tanınmış ve kabul edilmiş normlardır.
- Ahlak tarafından yönetilen davranışlarla hukuk tarafından yönetilen davranışlar arasında örtüşme vardır.
- Hem ahlak hem hukuk toplumsal düzeni korumak amacını taşır
- Faaliyet alanlarının yakınlığı sebebiyle her iki disiplin birbirinin tamamlayıcısı durumundadır.
- Toplumun mevcut ahlaki kurallarla yetinmeyip, hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyması, ahlakın da hukuka ihtiyaç duyduğunun açık bir göstergesidir.

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Buna karşılık, ahlaki içerikten yoksun ya da mevcut ahlak anlayışı ile çatışan bir hukuk da işlevsel olmaktan uzaklaşmaktadır
- Her ikisi de kurallar bütününden oluşmaktadır
- Her ikisi de dayandığı ilkeler bakımından normatif özellik gösterirler
- Hem hukuk hem de ahlak normatif olup, iyi davranışları emretmekte ve kötü davranışları yasaklamaktadır.
- Örneğin adam öldürme, hırsızlık, rüşvet alma ve verme gibi ahlaki bakımdan kötü sayılan davranışlar, aynı zamanda hukuk kurallarının suç sayarak yaptırıma bağladığı eylemlerdir

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Ahlak hemen her durumda hukuktan önce gelmektedir
- İnsan toplulukları toplum aşamasına geçtikten sonra ahlaka sahip olmuşlar; devlet ve hukuk sonra oluşmuştur
- Hukuk, ahlaktan yoksun olamaz
- Hukuk, bir kültürün üyeleri için o kültürde kabul görmüş ahlaki davranışları listeler, ahlaki olmayan davranışları ortaya koyar

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Yasal düzenlemeler ahlaki tartışmalardan sonra gerçekleşirler
- Bazı durumlarda yasalar ve diğer hukuki düzenlemeler, ortaya çıkabilecek ahlak dışı davranışların tanımlanmasında yetersiz kalabilmektedir.
- Bu tür yasal boşlukların bulunduğu alanlarda karşılaşılan sorunların çözümünde ahlak ilkeleri önemlidir

AHLAK, HUKUK VE YASALAR

- Hukukta kuralları ihlal edenler için yaptırımlar mevcuttur
- Hukukta yasaları yorumlayıp cezalar veren resmi görevliler bulunur
- Ahlaki kurallara uyulmadığında hukuk alanındaki gibi cezalar verilmez
- Ahlaki alanda verilen ceza vicdanidir (Ayıplama, dışlama gibi)
- Hukuk kuralları yazılıdır, ahlak kuralları yazılı değildir.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Md. 6: SADAKAT:**
- Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatle bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatle uygulamak zorundadır

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Md.7: TARAFSIZLIK VE DEVLETE BAĞLILIK**
- Devlet memurları siyasi partiye üye olamazlar
- Herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar
- Görevlerini yerine getirirlerken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar
- Hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere katılamazlar

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **MD 8 – DAVRANIŞ VE İŞBİRLİĞİ**
- Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar.
- Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Madde 10: Amir durumunda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları:
- Devlet memurları amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen **görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan** ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli sorumludurlar.
- Amir, maiyetindeki memurlara **hakkaniyet ve eşitlik** içinde davranır. Amirlik **yetkisini kanun, tüzük ve yönetmeliklerde** belirtilen esaslar içinde kullanır.
- Amir, maiyetindeki memurlara **kanunlara aykırı emir veremez** ve maiyetindeki memurdan hususi bir menfaat temin edecek bir talepte bulunamaz, **hediyesini kabul edemez ve borç alamaz.**

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- MD. 12: KİŞİSEL SORUMLULUK ve ZARAR
- Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen **Devlet malını korumak** ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Md 16 :Resmi belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi
- Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar.

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- Madde 29 – HEDİYE ALMA, MENFAAT SAĞLAMA YASAĞI:
- Devlet memurlarının doğrudan doğruya veya aracı eliyle hediye istemeleri ve görevleri sırasında olmasa dahi menfaat sağlama amacı ile **hediye kabul etmeleri** veya iş sahiplerinden **borç para istemeleri ve almaları yasaktır.**

DEVLET MEMURLARI KANUNU

- **Madde 31: GİZLİ BİLGİLERİ AÇIKLAMA YASAĞI:**
- Devlet memurlarının kamu hizmetleri ile ilgili gizli bilgileri görevlerinden ayrılmış bile olsalar, yetkili bakanın yazılı izni olmadıkça açıklamaları yasaktır.

BORÇLAR KANUNU

- **MADDE 57- HAKSIZ REKABET**
- Gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da **dürüstlük kurallarına** aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı hâlinde zararının giderilmesini isteyebilir.

BORÇLAR KANUNU

- MD 396- ÖZEN VE SADAKAT BORCU
- İşçi, yüklendiği işi **özenle** yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında **sadakatle** davranmak zorundadır.
- İşçi, işverene ait makineleri, araç ve gereçleri, teknik sistemleri, tesisleri ve taşıtları **usulüne uygun** olarak kullanmak ve bunlarla birlikte işin görülmesi için kendisine teslim edilmiş olan malzemeye **özen** göstermekle yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- ÖZEN VE SADAKAT BORCU
- İşçi, hizmet ilişkisi devam ettiği sürece, **sadakat** borcuna aykırı olarak bir ücret karşılığında **üçüncü kişiye hizmette bulunamaz** ve özellikle kendi işvereni ile rekabete girişemez.
- İşçi, iş gördüğü sırada öğrendiği, özellikle **üretim ve iş sırları gibi** bilgileri, hizmet ilişkisinin devamı süresince **kendi yararına kullanamaz** veya **başkalarına açıklayamaz**. İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- MADDE 417-İŞÇİNİN KİŞİLİĞİNİN KORUNMASI
- İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

BORÇLAR KANUNU

- İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür.

AHLAK VE HUKUK İLİŞKİSİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

- Sadakat
- Tarafsızlık
- Dürüstlük
- Dayanışma
- Kullanılan araç ve gereçlere özen gösterme
- Rüşvet ve hediye kabul etmeme
- Sır saklama

6098 sayılı Borçlar Kanunu

- Dürüstlük
- Kullanılan araç gereçlere özen gösterme
- Sadakat
- Sır saklama

- **Belli ahlaki sorumluluklar konusunda, genel anlamda uzlaşmaya varmamış toplumlarda hiçbir kanun kargaşayı önleyemedi.**

John W. Gardner

“Karıncayı bile incitmem” deme!
Bile' den incinir karınca; Söz söylemek irfan ister
Anlamak insan...

FUZÛLÎ

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ İLE BAŞVURU USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

- Bu Yönetmeliğin amacı
- Kamuda ahlaki kültürü yerleştirmek
- Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken ahlaki davranış ilkelerini belirlemek
- Bu ilkelere uygun davranış göstermeleri açısından onlara yardımcı olmak
- Kamu yönetimine halkın güvenini artırmak
- Toplumı kamu görevlilerinden beklemeye hakkı olduğu davranışlar konusunda bilgilendirmek
- Kurula başvuru usul ve esaslarını düzenlemektir.

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

Hizmet Standartlarına Uyma, Vatandaşıa Yol Gösterme, Nezaket ve Saygı

Örnek : Küçük bir köyde yaşayan Kazım Bey kendisine tebliğ edilen vergi cezasını ödemek üzere ilçedeki vergi dairesine gelmiştir. Nereye ve kime başvuracağını bilememektedir. Ne yapması gerektiğini sormak üzere kapısını açık bulduğu ilk odaya girmiş ve elindeki belgeyi masasında oturan memura uzatmıştır. Dışarıda hava çok soğuk olduğu için yaşlı adamın kasketi başında ve elleri ceplerindedir. Memur, başını eline aldığı belgeden kaldırmadan, sert bir ses tonuyla “çık ar elini cebinden” diye seslenmiştir. Kazım Bey, kendisine söylenmediğini düşünerek aynı şekilde durmaya devam etmiştir. Memur bu kez “sana ellerini cebinden çık ar dedim” diye bağırarak belgeyi Kazım Bey in eline tutuşturmuş, “önce devlet dairesine nasıl girileceğini öğren ondan sonra gel” diyerek Kazım Bey e kapıyı göstermiştir.

Dürüstlük ve Tarafsızlık

- İl Sağlık Müdürü'nün yeğeni olan pratisyen hekim, tıpta uzmanlık sınavına hazırlanmakta, ancak hastaların yoğun olduğu bir sağlık ocağında görev yaptığı için sınava hazırlanacak zaman bulamamaktadır. Pratisyen hekim dayısına, kendisini hasta yoğunluğunun olmadığı bir sağlık ocağına görevlendirmesi için ricada bulunmaktadır. Bu durumda İl Sağlık Müdürü nasıl hareket etmelidir?

Dürüstlük ve Tarafsızlık

- Bir kamu görevlisinin yetkisini kendisinin ve yakınlarının çıkarları doğrultusunda kullanması etik davranış ilkelerine aykırıdır. Bu nedenle İl Sağlık Müdürü yeğeninin talebini yerine getirmemelidir.

Saygınlık ve Güven

Mesainin bitimine 30 dakika kala bir kamu kurumuna giden Burcu Hanım, 5 dakikada tamamlanabilecek bir işlemi yaptırmak için memura müracaat etmiştir. Memurun Burcu Hanım'a bağarmaya başlayarak “Sabahtan beri neredesin be hanım! Akşama kadar evde otur, mesainin bitmesine az bir süre kala çık gel. Bizim başka işimiz yok mu? Bu saatten sonra bu iş yetişmez, yarın sabah erkenden gel.” demesi etik açıdan doğru mudur?

Saygınlık ve Güven

- Memurun bürokrasi literatüründe “bugün git, yarın gel” biçiminde özetlenen bir yaklaşımla Burcu Hanım’ın işini savsaklaması ve üstelik kaba davranması, etik davranış ilkelerine aykırıdır.

Çıkar Çatışmasından Kaçınma

- Sınav komisyonunda görevli Emel Hanım, başvuru listesini incelediğinde, amcasının oğlunun da müracaatta bulunduğunu öğrenmiştir. Evli olan Emel Hanım'ın soyadı evlilik nedeniyle değiştiği için, kuzeniyle soyadı benzerliği bulunmamaktadır. Sınavdan önceki gece arayan amcası, kuzenine yardımcı olması için ricada bulunmaktadır. Emel Hanım nasıl hareket etmelidir?

Görev ve Yetkilerin Menfaat Sağlama Amacıyla Kullanılması

- Bir Veteriner Hekim, köye gelerek aşı yapmış, hayvan sahiplerinden belirlenen tarife göre ücret talep etmiştir. Belirlenen tarifi çok düşük bulan Ahmet Ağa, Veteriner Hekime daha fazla ücret ödemeyi önermektedir. Veteriner Hekim, fazla ödemeyi kabul etmeli midir?

Yapılan İş için Özel Ücret Alma

- Belediye mezarlığında görev yapan İmama, defin işlemlerini yerine getirdiği cenazelerin sahipleri para vermek istemektedir. İmamın, cenaze sahiplerinin vermek istedikleri parayı alması etik açıdan doğru mudur?

Yapılan İş için Özel Ücret Alma

- Kamu görevlileri verdikleri hizmetin karşılığında devletten maaş ya da ücret almaktadır. Bu nedenle iş sahiplerinden yaptıkları işin karşılığında ayrıca aynı veya nakdi bir bedel almaları doğru değildir.

Kendisine ve/veya Yakınlarına Çıkar Sağlama

- Araştırma ve uygulama hastanesinde görevli kadın doğum uzmanının, doğum yaptırdığı hastalarını özel bir hastanede görevli çocuk hastalıkları uzmanı eşine yönlendirmesi etik açıdan doğru mudur?

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK SÖZLEŞMESİ

- Kamu hizmetinin her türlü özel çıkarın üzerinde olduğu ve kamu görevlisinin halkın hizmetinde bulunduğu bilinç ve anlayışıyla;
- * Halkın günlük yaşamını kolaylaştırmak, ihtiyaçlarını en etkin, hızlı ve verimli biçimde karşılamak, hizmet kalitesini yükseltmek ve toplumun memnuniyetini artırmak için çalışmayı,
- * Görevimi insan haklarına saygı, saydamlık, katılımcılık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararını gözetme ve hukukun üstünlüğü ilkeleri doğrultusunda yerine getirmeyi,
- * Dil, din, felsefi inanç, siyasi düşünce, ırk, yaş, bedensel engelli ve cinsiyet ayrımı yapmadan, fırsat eşitliğini engelleyici davranış ve uygulamalara meydan vermeden tarafsızlık içerisinde hizmet gereklerine uygun davranmayı,

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK SÖZLEŞMESİ

- * Görevimi, görevle ilişkisi bulunan hiçbir gerçek veya tüzel kişiden hediye almadan, maddi ve manevi fayda veya bu nitelikte herhangi bir çıkar sağlamadan, herhangi bir özel menfaat beklentisi içinde olmadan yerine getirmeyi,
- * Kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet gerekleri dışında kullanmamayı ve kullandırmamayı, bu mal ve kaynakları israf etmemeyi,
- * Kişilerin dilekçe, bilgi edinme, şikayet ve dava açma haklarına saygılı davranmayı, hizmetten yararlananlara, çalışma arkadaşlarıma ve diğer muhataplarıma karşı ilgili, nazik, ölçülü ve saygılı hareket etmeyi,
- * Kamu Görevlileri Etik Kurulunca hazırlanan yönetmeliklerle belirlenen etik davranış ilke ve değerlerine bağlı olarak görev yapmayı ve hizmet sunmayı taahhüt ederim.

DİNLERDE AHLAK

- **KONFÜÇYANİZM**
- Kurucusu, Konfüçyüs (M.Ö. 551- 479) adında bir filozoftur
- Konfüçyanizm, bir dinden çok ahlaki sistem olarak algılanmıştır.
- O, ahlaki ilkelerle toplumun ve milletin ıslahı ile mutluluğu sağlamayı hedef almıştır
- Hiçbir zaman “öbür dünya”nın varlığını inkar etmemiştir.

KONFÜÇYANİZM

- O 'na göre 5 fazilet vardır:
- -iyilik yapmak
- -Güvenilir bir şahsiyet olmak
- -Dürüst davranmak
- -Terbiyeli olmak
- -Tedbirli davranmak

KONFÜÇYANİZM

- Konfüçyüs 'e göre hayırseverlik ve adalet ahlaki olgunluğu tamamlayan iki önemli erdemdir.
- Toplumda bazı görevler sırf ahlaki oldukları için yapılmak zorundadır.
-
- Menfaatler adaletin gerçekleşmesini önleyen en büyük faktörlerdir.
- Bunun için insanları bu duygudan uzaklaştırmak gerekir
- Başarı her zaman faziletin varlığı anlamına gelmeyebilir

KONFÜÇYANİZM

- Önemli faziletlerden biri de tüm varlığa karşı duyulan aşkın bir sevgidir (jen)
- Bu sevgi iş hayatında da kendini göstermelidir.
- Buna göre insan işini en güzel biçimde yaparak tüm varlığa karşı duyduğu sevgiyi ifade etmiş olur.
- İş hayatı için öngördüğü diğer iki erdem ise “sadakat” ve “saygı”

KONFÜÇYANİZM

- Bazı deyişler
- Düşünmeden öğrenmek, boşuna zaman harcamaktır.
- -Bilgi desteğinden yoksun bir fikir, tehlikelidir.
- -Sizden üst durumda olan birinin beğenmediğiniz halleriyle sizden alt durumda olan birine davranmayın.

BUDİZM

- Budizme Göre “Dört Yüce Gerçek”
- 1.Dukkha – Yaşam bir katlanmadır. (Acı çekmektir)
- 2.Samudaya – Acıların sebebi iştahdır. Geçici şeyleri arzu etmektir.
- 3.Nirodha – Acılar bertaraf edilebilir.
- 4.Magga – Acı çekmeyi bitirmek sekiz yol ile mümkündür.

BUDİZM

- 1. Doğru Görüş
- 2. Doğru Niyet
- 3. Doğru Konuşma
- 4. Doğru Davranma
- 5. Doğru Geçim
- 6. Doğru Çaba
- 7. Doğru Farkındalık
- 8. Doğru Odaklanma

Bilgelik

Ahlak

Zihinsel Gelişim

BUDİZM

- Budizm'in ahlak anlayışında dünyevileşme hoş görülmemiş
- İktisadi faaliyetlerde cömertlik ve paylaşma teşvik edilmiştir
- Ailenin geçimini temin etmek, borca girmekten ve muhtaç duruma düşmekten kurtulmak için çalışmak ve mal-mülk edinmek erdemli bir Budist olmak için gerekli görülmüştür.

BUDİZM

- Budizm'in ahlak anlayışı şu dört temel ilke üzerine bina edilmiştir:
- **Sabır ve tahammül**
- **Sebat ve metanet**
- **Akıl ve hikmet**
- **Ataya saygı**

BUDİZM

- Her şeyin geçicidir, doğada “süreksizlik” esastır
- «Çöküş her bileşik nesnenin doğasında vardır»
- «Yaptığınız işte sebatkar olun»

MUSEVİLİK

- TEVRATTA GEÇEN ON EMİR
- 1.Seni Mısır diyarından, esaret evinden çıkaran benim. Benden başka Tanrı olmayacak.
- 2.Kendin için yontma put yapmayacaksın.
- 3.Tanrı'nın adını boş yere ağzına almayacaksın
- 4.Cumartesi gününü daima hatırlayıp onu kutsal bileceksin.
- 5.Babana ve annene hürmet edeceksin.
- 6.Öldürmeyeceksin.
- 7.Zina yapmayacaksın.
- 8.Çalmayacaksın.
- 9.Komşuna karşı yalancı şahitlik yapmayacaksın.
- 10.Komşunun evine tamah etmeyeceksin, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.

MUSEVİLİK

- Meyve ağacını kesenin cezası kırbaçlanmaktır
- Rüşvet, alanın gözünü kör eder
- “Yıkanıp temizlenin, kötülük yaptığınızı gözüm görmesin. Kötülük etmekten vazgeçin. İyilik etmeyi öğrenin.”
- Sana kötü gelen şeyleri arkadaşlarına yapma. İşte bu Tevrat’ın özüdür.”
- “Ak saçlı insanların önünde ayağa kalkacak, yaşlılara saygı göstereceksin.” “Tanrı’n Rabb’in buyruğu uyarınca anne babana saygı göster. Öyle ki ömrün uzun olsun...”
- Ev eşyalarına zarar vermek, elbiseleri yırtmak, bir binayı yıkmak, kaynak suyun akışını engellemek , yiyecek maddelerini imha etmek **yasaklanmıştır.**

MUSEVİLİK

- İnsanın kendisine yapılmasını istemediği şeyi başkasına da yapmaması
- Doğruluk, adalet ve dürüstlükten ayrılmaması
- İnsana değer vermesi ve Tanrı'yı sevdiği gibi O'nun yarattıklarını da sevmesi

MUSEVİLİK

- İş ve meslek hayatına yönelik:
- Tanrı her türlü refahın ve zenginliğin kaynağıdır.
- İnsanlar Tanrı adına bu refahın ve zenginliğin koruyucusu ve hizmetkârıdır.
- İktisadi faaliyette bulunmak gereklidir ancak hayatın temel amacı değildir.
- Çalışmak, para kazanmak ve kâr elde etmek meşru ve saygı duyulacak faaliyetlerdir.
- İş hayatında, adalet ve merhamet arasında bir denge sağlanmalıdır.
- İş hayatında hırsın ve tamahın sınırlandırılması gerekir.
- İş hayatında hileden ve dolandırıcılıktan uzak durulmalıdır.

HRİSTİYANLIK

- **Dürüstlük, doğruluk**
- “En küçük işte güvenilir olan kişi, büyük işte de güvenilir olur. En küçük işte dürüst olmayan kişi, büyük işte de dürüst olmaz.”
- **Temizlik (Manevi Temizlik)**
- “Siz dıştan güzel görünen, ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz. Dıştan insanlara doğru görünürsünüz; ama içte ikiyüzlülük ve kötülükle dolusunuz.”

HRİSTİYANLIK

- İyilik ve yardımseverlik ebedi mutluluğa ulaşmanın yollarından biri olarak kabul edilmiştir. Ancak yapılan yardım ve iyiliklerin gösterişten uzak ve gizli olması tavsiye edilir.
- Rab yolunda anne babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğrusu budur. İyilik bulmak, yeryüzünde uzun ömürlü olmak için annene babana saygı göstereceksin.”

HRİSTİYANLIK

- “İnsanların sana nasıl davranmasını istiyorsan sen de onlara öyle davran.”
- Hırsızlık yapma
- Zina yapmak haram olduğu gibi herhangi bir kadına kötü duygularla bakmak da o kadınla zina yapmış gibi sayılmıştır.
- “Yalan yere tanıklık etmeyeceksin.”

İSLAMİYET

- “Hep adil olun çünkü Allah adil olanları sever”
- “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol”
- “Ey bürünüp sarınan! Kalk ve (insanları) uyar. Sadece Rabb’ini büyük tanı. Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terket.”
- “İyilik ve takvada yardımlaşın, günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayın. Allah’tan korkun»
- ‘Allah işini güzel yapanları sever’

İSLAMİYET

- “Rabb’in, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve anne babaya iyilikle davranmanızı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa, onlara: “Öf!.” bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle.”
- “Bir kimse kendi nefsi için istediğini kardeşi için de istemedikçe gerçek mümin olamaz.”
- “Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, şüphesiz bir hayasızlıktır, kötü bir yoldur.”

İSLAMİYET

- «Yalan sözden, yalan yere şahitlik etmekten katiyen sakının. sakının.»
- Öfkesini yenenler ve insanların suçunu bağışlayanlar için cennet hazırlanmıştır. Allah muhsinleri sever.
- Anne-babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaş, yolda kalmışa ve sağ ellerinizin malik olduklarına güzellikle davranın. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez.
- Ahdinizi yerine getiriniz, çünkü ahdinizden mesulsünüz
- Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabredin

İSLAMİYET

- **BEN GÜZEL AHLAKI TAMAMLAMAK ÜZERE GÖNDERİLDİM.**(Hadis-i Şerif)